

Lezen en tekst: Filemon

Gemeente van Christus,

Slide 1   Filemon?

Vanochtend staan we stil bij zo'n beetje het kortste Bijbelboek. Ik heb me namelijk altijd afgevraagd: wat doet deze brief in hemelsnaam in de Bijbel? Wat moeten wij hier vandaag mee? Ik las hem zo af en toe. En kon er niet veel mee. Zo dacht ik. En dus al helemaal geen preek over maken. Toch knaagde dat. Als de Heilige Geest de Bijbel geeft als woord van God. Zoals wij geloven. Wat doet Filemon dan in onze Bijbel?

Het verhaal is ongeveer zo: Filemon is een rijke man uit Kolosse. Hij had een slaaf: Onesimus. Dat betekent letterlijk: nuttig. Maar hij bleek zijn naam geen eer aan te doen. Hij was een slaaf waar je niet veel aan had. Zo blijkt in vers 11. En nu is hij ook nog eens weggelopen!! Waarschijnlijk, daar gaat men van uit, met meenemen van geld enzo. Hij heeft zijn heer dus verlaten en beroofd. Lekkere slaaf.

Onesimus is gevlucht naar de grote stad Rome. En daar heeft hij Paulus ontmoet en is tot geloof gekomen. Nou, dat verandert je! Hij is zijn naam eer aan gaan doen. Onesimus is een nuttig mens geworden. Voor Paulus. Maar nu wil hij dat ook zijn voor Filemon. Hij wil terug. En Paulus stuurt deze brief voor hem uit. Of geeft hem mee, dat is niet helemaal duidelijk. In ieder geval: Paulus vraagt Filemon niet alleen om Onesimus niet te straffen. Maar zelfs om hem als broer in Christus te ontvangen. Paulus vraagt veel meer dan vergeving. Hij vraagt ook aanvaarding en omarming! En hij stelt zichzelf garant voor de geleden schade.

Dat is zo'n beetje de inhoud van de brief die we lezen. Maar ja... wat moet je er mee? Er is nog wel slavernij in de wereld, maar als ik daarover zou willen preken zou ik niet deze brief nemen. Maar waarvoor is Filemon dan wel geschikt? Wat is de boodschap voor vandaag?

Daar ben ik naar op zoek gegaan. En ik denk dat we van deze brief heel wat kunnen leren over hoe we moeten omgaan met elkaar in de gemeente. Wie we ook zijn. Hoe we hier ook zitten. Of we christen zijn of niet. Vaste gast of incidentele bezoeker. Hoe moet je omgaan met de ander? Daarover gaat het.

Het thema van de preek is.

Slide 2   **Goed voor elkaar!!**

Slide 3   Openheid

2

Dit is een persoonlijke brief. Van Paulus aan Filemon. Toch: wat allereerst opvalt is de enorme openheid. Aan alle kanten. Paulus schrijft deze brief met medeweten van allerlei mensen. Hij heeft de brief waarschijnlijk gedicteerd. Hardop uitgesproken dus. Behalve vers 19. Dat schreef hij eigenhandig. Maar voor de rest: mensen om hem heen weten wat er in deze brief staat. Timotheüs weet er van. Hij noemt aan het einde Epafros, Marcus, Aristarchus, Demas en Lucas. Ze weten dat hij de brief schrijft en zeer waarschijnlijk ook *wat* hij schrijft. Deze persoonlijke brief gaat dus de mensen aan in Rome. Ze mogen er van weten wat Paulus schrijft.

Maar ook aan de kant van de geadresseerden! Paulus schrijft aan Filemon. Maar ook aan Apfia, waarschijnlijk zijn vrouw. En aan Archippus, ik neem aan de zoon van Filemon. Maar dan komt het:

deze persoonlijke brief is ook gericht aan de gemeente! Een huis-gemeente die samenkomt bij Filemon thuis. Ze mogen over de schouder van de geadresseerde meelezen. Allemaal zijn ze op de hoogte van de inhoud. Ze weten precies wat Paulus van Filemon verwacht.

Ik vind dat een prachtige manier van omgaan met dingen. De mensen weten er van en kunnen dus Filemon er op aanspreken. En hij kan het uitleggen. Ook als hij anders zou reageren. Er is openheid. Ook bij het schrijven van de brief door Paulus. Anderen hebben hem kunnen corrigeren. Hebben mee kunnen luisteren. Dus naar alle kanten is er openheid. In het met elkaar praten. In hoe je dingen met de ander communiceert. En in het ontvangen van persoonlijke adviezen door de pastor Paulus.

Daarmee kweek je een sfeer. In alle openheid worden persoonlijke dingen op tafel gelegd. Totaal doorzichtig. Geen schimmigheid. Ik denk dat dat de optimale vertrouwelijkheid is. Namelijk: dat je je veilig weet bij de ander. Dat je weet dat een ander niet op de loop gaat met persoonlijke informatie. Een sfeer van liefde. Dan kan dat. Die openheid.

3

Slide 4   Ontspannenheid

En dan krijg je ook een heel stuk ontspannenheid. In andere brieven is Paulus lang niet altijd zo relaxt. Als hij zich niet veilig weet. Als hij aangevallen is. Dan proef je dat in de sfeer van de brief. Neem bijvoorbeeld 2 Korinte. Dat is een brief waarin hij zich moet verdedigen. En dat is niet fijn. Dat stempelt de toon.

Nou, bij deze brief is daar geen sprake van. De toon is heel erg ontspannen. Geen vermaning, maar meer een verzoek. Wel in de volle verwachting dat Filemon aan dat verzoek zal voldoen. Ze

kennen elkaar. Ze vertrouwen elkaar. Dat leidt tot ontspanning. Paulus zit gevangen, maar dit is geen stressvolle brief.

Als je welwillend tegenover elkaar staat. Als je elkaar zoekt. Niet gaat zitten op verschillen van inzicht, maar juist op wat je bindt. Als je van harte de wil hebt om elkaar te dienen. En dat weet van elkaar. Dan krijg je dit soort ontspannenheid. Paulus durft gewoon zijn hart bloot te leggen. En in alle vriendelijkheid legt hij een verzoek neer bij Filemon.

Paulus schrijft aan het eind zelfs dat hij wellicht binnenkort langs zal komen. Gevangene in Rome als hij is. Toch daarin ook relaxt. Hij verwacht veel van gebed en van God. Maak een kamer voor me klaar! Binnenkort zien we elkaar misschien.

En zo is de toon heel erg ontspannen. Geen verborgen agenda. Geen adders onder het gras. Openheid leidt tot ontspanning. En dat heeft ook te maken met het volgende.

4

Slide 5   Bereidheid

En dan bedoel ik vooral de bereidheid om het goede in de ander te zoeken. Om uit te gaan van het positieve. Ik vind dat altijd al een kracht van Paulus. Door de Geest is dat één van zijn beste eigenschappen die uit zijn brieven naar voren komt. Hij is altijd bereid het beste in de ander te zoeken. Altijd bereid te vergeven. Altijd bereid om zijn vertrouwen te geven. Ook als hij een gemeente moet vermanen. Zoals in sommige brieven. Ook dan begint hij altijd met het positieve. Altijd met de kracht van een gemeente. Hij begint met dankbaarheid. En dat stempelt ook zijn gebedsleven. Als hij bidt voor mensen, dan dankt hij eerst. Zo schrijft hij.

Ook in deze brief. Ik dank mijn God altijd (!) wanneer ik u in mijn gebeden noem. Paulus dwingt zichzelf als het ware om zo te kijken. Geweldig is dat. En leerzaam. Hij is altijd bereid naar het goede te kijken in de ander. Je wordt dan namelijk ook bemoeidigd. Als je zo kijkt dan zie je dat Gods Geest werkt. Ook als er heel veel fout is aan mensen. En als er flink vermaand moet worden. Ook dan: eerst willen zien dat Gods Geest werkt. En dat ook benoemen. Dat is ook zo'n kracht. Benoemen wat goed gaat. Expliciete bereidheid om het goede in de ander te zoeken.

Dan mag Paulus ook bereidheid van Filemon verwachten om de brief te lezen en ter harte te nemen. Paulus is er van overtuigd dat Filemon goed zal reageren. Dat hij bereid is om Onesimus als broeder te zien. En zo te ontvangen. Bereidheid dus om het goede in de ander te zien. En het goede voor de ander te doen. Het is prachtig dat dat zo verwoord wordt.

5

Slide 6   Verbondenheid

En zo proef je een enorme onderlinge verbondenheid in deze brief. Ze hebben iets met elkaar. Zijn 'soul-mates'. En dan hoeven ze geen vrienden te zijn. Misschien zijn ze dat wel, maar dat hoeft niet. Maar ze zijn wel verbonden. Paulus benoemt dat ook in ver 17. Als u met mij verbonden bent, ...

Die verbinding kan heel erg incidenteel zijn. Paulus is zelf nooit in Kolosse geweest! Dus misschien alleen maar via-via. En toch is er die verbondenheid. Ze volgen namelijk dezelfde Heer. Ze geloven in dezelfde God. En leven van dezelfde genade. Zo zijn ze broers uit één gezin. En die verbinding is bepalend voor deze brief. Voor de toon en de inhoud. Voor het gevoel achter de woorden.

Die verbondenheid is ook bepalend voor het vertrouwen dat Paulus heeft. Hij weet gewoon zeker dat Filemon aan zijn verzoek zal voldoen. Dat kan niet anders als Filemon met Paulus verbonden is. Zoals hij in vers 17 schrijft.

Slide 7   Kwetsbaarheid

En dus durft Paulus zich kwetsbaar op te stellen. Ik betaal de rekening, schrijft hij. Als Onesimus je benadeeld heeft. Als dat financiële gevolgen heeft. Stuur de rekening dan maar naar mij. Paulus weet niet hoeveel dat zal zijn. Maar hij is bereid voor de consequenties op te draaien. In feite geeft hij aan Filemon een blanco cheque. Wat het ook zal kosten, ik zal betalen.

Dat schrijft hij zelfs eigenhandig op. En benadrukt het nogmaals. Daarbij riskeert Paulus ook nog eens gezichtsverlies. Want stel dat Filemon niet op zijn verzoek ingaat. Dan kost dat hem meer dan alleen maar geld. Toch is Paulus er heilig van overtuigd dat dat niet zal gebeuren. Hij weet zeker dat de boodschap zal overkomen. En durft zich dus ook heel kwetsbaar op te stellen.

6

...

Prachtige dingen zijn dat dus. Als je dit rijtje nog eens opsomt: openheid, ontspannenheid, bereidheid, verbondenheid en kwetsbaarheid. Als de onderlinge omgang daar toch eens door gestempeld zou worden. Wat zou dat een kracht geven in de gemeente. Wat zou de heilige Geest dan een ruimte krijgen. Wat zou dat een groei betekenen.

Hoe kun je dat bereiken? Wat is de laag die hier onder ligt? Wat moet er veranderen om zo ver te komen?

Nou, de diepe laag onder al deze dingen is: leef je in Christus. Of, beter nog: leeft Christus in jou? Is hij je diepste drijfveer. Is Jezus Christus degene die je motiveert? Of hou je er ook nog andere motieven op na? Heb je vaak een andere agenda? Eigenbelang. Of boosheid. Of wrok. Of persoonlijk voordeel.

Je zult als gemeente die vijf dingen, zo'n onderlinge omgang, nooit bereiken als je je daar op gaat focussen. Paulus en Filemon en de mensen daar om heen gaan zo met elkaar om, omdat Jezus Christus in de onderlinge relatie bepalend is.

Als Jezus Christus bepalend is, dan kom je naast elkaar te staan en nooit tegenover elkaar. Jezus bevrijdt je namelijk van je zonde. En daar komt geen prestatie van jouw kant bij. Geen zak geld. Geen goede daden. Je hebt niets van jezelf. Dat lijkt vervelend, maar dat is juist heel prettig. Je bent gewoon allemaal zondaars. Allemaal mislukkelingen van jezelf. Je hebt niets om je op te laten voorstaan. Je leeft van zijn liefde. Je wordt verlost. Dat doe je niet zelf.

En *dat* maakt dat je zo met elkaar kan omgaan. Want wie dat beseft. Die wil graag leven zoals Jezus dat voordeed. Die wil graag hem volgen. Die wil graag vol liefde zijn. En Hij geeft dat dat ook in jouw leven door zijn Geest.

Paulus is vol van Gods Geest en lijkt dan ook op Jezus. In vers 19 vind ik dat mooi. Dat ene vers dat Paulus zelf opgeschreven heeft. Door de prediking van Paulus, waarschijnlijk zelfs indirect, is Filemon tot geloof gekomen. Van de dood in het leven. Van zondaar tot heilige. Je leven wordt gered! Nou, dan kan Paulus dit toch wel van Filemon vragen.

En zo werkt het: als je leven gered is. Dan maakt het toch niet uit als je vervolgens de minste moet zijn. En anderen moet vergeven. Dat doe je dan van harte! Wie Jezus kent die is de ander van harte toegewijd.

En die verbondenheid met Jezus Christus. Die vormt de onderlaag van deze brief. Dit seizoen – ieder seizoen – moet dat dus ons speerpunt zijn in de kerk. Dat we de verbinding met Jezus Christus levend houden en maken. Dat we ons bekeren tot hem. Elke keer weer ons afkeren van onze zonden. Van ons eigenbelang. Van ons ego. En elke keer weer tot ons laten doordringen dat we gered zijn. Dat we mogen leven. Zomaar. Zonder er iets voor te hoeven doen. Verbinding met Jezus.

Dan wordt de sfeer in de gemeente steeds beter. Als dat gestalte krijgt. Dan komt er openheid, ontspannenheid, bereidheid, verbondenheid en kwetsbaarheid. Dan ben je bereid altijd het goede in de ander te zoeken. Altijd te vergeven. Omdat Jezus jou vergeeft. En kent. En het goede in je zoekt.

8

En dan niet omdat dat een doel in zichzelf is. Het is geen doel om het fijn te hebben met elkaar in de gemeente. Nee, het gaat er om dat er dan ruimte komt voor de *werkelijke* roeping van de kerk. En dat is: in deze wereld zijn. Want die gaat naar de knoppen. Mensen gaan verloren. God zoekt hen. Hij houdt van zijn wereld. En wil niet dat die kapot gaat. *Daarom* moeten we hier goed met elkaar omgaan. En vol zijn van Jezus. Dan komen er krachten vrij om steeds meer op zoek te gaan naar hen die verloren zijn. Dichtbij. Ver weg. En daar is Jezus voor gekomen.

Amen